

TELEKOMÜNİKASYON PAZARI VE TÜRKİYE

1) Türkiye'nin telekomünikasyon alanında yaşadığı yapısal değişimi nasıl görüyorsunuz?

2) Türkiye, telekomünikasyon pazarının neresinde?

3) Türkiye'nin telekomünikasyon altyapısını değerlendirir misiniz?

4) Telekomünikasyon alanında gerçekleştirdiğiniz çalışmaları, geleceğe dönük öncelikleriniz çerçevesinde değerlendirir misiniz?

NETAŞ

1 800 milyon dolarlık pazar hacmi ile dünyada 21. yüzyılın en gözde sektörü olacağına kesin gözüyle bakılan telekomünikasyon sektöründe baş döndürücü gelişmeler yaşanıyor. Yeni teknolojiler ve servisler, değişen ortam, özelleştirme rüzgarı ve artan rekabetle birlikte iletişim yaşamın her alanında payını ve etkisini artırıyor. Küreselleşme ile birlikte telekomünikasyon şirketleri ile bilgisayar şirketleri ve servis sunucuların kurdukları dev ortaklıklar telekomünikasyonda amansız rekabeti, kapasiteleri, iletişim hızını ve bilgi alışverişini artırıyor. İnsanların buldukları yere bağlı olmaksızın bilgiye anında ulaşmayı ve hemen iletişim kurmayı istemeleri, tele-

komünikasyonun mobil hale gelmesini gerekli kılıyor. Bu nedenle telsiz iletişim sistemleri, mobil telefonlar önem kazanıyor. İnternet ise yepyeni bir iletişim ortamı olarak hızla gelişiyor.

1990'lı yıllarda 10 trilyon Amerikan Doları düzeyinde olan gayrisafi milli hasılanın yüzde 10'u elektronik sanayiine ait. Bilgi teknolojilerinin gelişimi ile birlikte 2000'li yıllarda elektronik sanayinin dünyanın gayri safi milli hasılasında yüzde 30-40 pay alması beklenmekte. Elektronik sanayi ve bilgi teknolojileri, geleceğin sosyo-ekonomik yapısını oluşturacak ve büyük bir istihdam gücü yaratacak.

2 Dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak Türk telekomünikasyon sektörü de son yıllarda büyük gelişmeler kaydetmiş ve dünya ile rekabet edebilir hale gelmiştir.

1996 yılında elektronik sanayiinde 653.4 milyon Amerikan Doları tutarındaki ihracatın yaklaşık 140.5 milyon Amerikan Doları telekomünikasyon cihazları ihracatından elde edilmiştir. Yüzde ola-

rak ifade etmek gerekirse; elektronik sektörüne ait ihracatın yüzde 21.5'i telekomünikasyon cihazlarına aittir. Aynı yıl elektronik sanayiinde 1.576 milyon Amerikan Doları olarak gerçekleşen üretimin yüzde 34.9'u telekomünikasyon sektörüne aittir. Bununla birlikte devlet politikası olarak bu sektörün desteklenmesi, telekomünikasyon alanında Türkiye'nin dünya ile rekabet gücünü artıracaktır.

3 Telefon yoğunluğu bakımından 1996 yılında, dünya ortalaması yüzde 12 iken, Türkiye'de bu oran yüzde 24'tür. Bu rakamın ülkemizde 1997 yılında yüzde 26, 1988'de ise yüzde 27 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Ülkemizde telekomünikasyon alanında gerçekleştirilen yatırımlar, Türk Telekom'un telekomünikasyon teçhizatı ihtiyacının önemli bir bölümünü iç kaynaklardan karşılaması ile büyük ölçüde yerli sanayii alanında yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla, Türk telekomünikasyon sektörü oldukça gelişmiş durumda ve dünya ile rekabet edebilecek güçtedir. Türkiye gelişmiş telekomünikasyon altyapısı ile Avrupa'da ön sıralarda bulunan 3 ülkeden biridir.

Türkiye'deki telefon santrallerinin yüzde 80'den fazlası sayısal (dijital)'dir. Avrupa'da sadece İngiltere ve Fransa'da bu orana ulaşılmıştır. Transmisyon açısından bakılacak olursa, Türkiye'de transmisyonun yüzde 100'ü sayısaldır ve Avrupa'nın hiçbir ülkesi yüzde 100 sayısal transmisyona sahip değildir.

Türk Telekom'un özelleştirilmesi dünyadaki özelleştirme rüzgarının yakalanması açısından oldukça önem taşımaktadır. Bilindiği gibi, Avrupa Birliği ülkeleri 1998 yılında telekomünikasyon şirketlerini özelleştirmek zorunda.

Ülkemizde ve dünyada telekomünikasyon sektöründe, serbestleşme ve gerekli hukuki düzenlemelerin yapılmasının ardından gerçekleşecek özelleştirme ile tekelleşme ortadan kalkacak ve bunun neticesinde rekabet ortamı gelişecek ve fiyatların düşmesi sağlanacaktır. Ayrıca yaratıcılık ve kalite düzeyi artacak ve buna paralel olarak alternatif gelir kaynakları doğacaktır.

4 Netaş 1967 yılında PTT (Türk Telekom) ve Kanada'nın Northern Telecom Limited (Nortel) firması işbirliği ile ülkenin telekomünikasyon ihtiyacını yerli üretimle karşılamak amacıyla kurulmuştur.

Müşterilerine toplam iletişim çözümleri sunmayı amaç edinen Netaş'ın ürünleri arasında şehirler

ve kırsal alanlar için sayısal telefon santralleri, transmisyon sistemleri, paket anahtarlamalı veri iletişim şebekeleri, güç üniteleri, özel sayısal haberleşme sistemleri, şef sekreter sistemleri, basıkılı devre kartları (PCB) ve GSM de dahil telefon makinaları bulunmaktadır. Bugüne kadar 6 milyonu aşkın telefon makinası ve yaklaşık 10 milyon hatlık sayısal santral cihazı üretmiş olan Netaş, ayrıca 1 milyonu aşkın özel telefon hattını da 35.000 müşterisinin hizmetine sunmuştur. Türkiye'de şu an serviste bulunan toplam hat sayısının yaklaşık yüzde 50'si Netaş ürünüdür.

1650'nin üzerindeki çalışanı ile Türkiye'nin iletişim altyapısının modernizasyonunda büyük görev alan Netaş, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine toplam cirosunun yüzde 6-9'unu ayırmaktadır. 20'den fazla ülkede iletişim çözümleri sunan şirketin satışlarının yüzde 50'den fazlası özgün tasarım ürünlerden sağlanmaktadır.

Dünya iletişim teknolojilerindeki gelişmeler paralelinde Netaş veri iletişimi, kablosuz iletişim ve İnternet gibi alanlarda gelişmiş ürünler sunmaktadır.

Netaş en ileri enformasyon teknolojisini anahtar teslimi çözümler halinde yurt savunmasının hizmetine sunmaktadır. Ar-Ge'de özel bir grup, TSK'nın uzun vadeli ihtiyaçlarını bugünden karşılayacak projeler ve çözümler geliştirmektedir.

SİMKO

1 Telekom alanında dünyada yaşanan değişim rüzgarlarından Türkiye'nin çok ciddi bir şekilde etkilendiğini söylemek olanaksız. Bugün sanayi toplumları üretim sisteminin tabanını, mal üretiminden katma değer üretimine taşıyarak içinde buldukları tikanıklığı aşmayı hedeflemekte, bunu başarmak için de gerekli eğitim ve araştırma sistemlerini sürdürecektir. Kurumsal, politik, ekonomik ve toplumsal dönüşümleri sağlamaya çalışmaktadır. Bu dönüşümlerin sonunda varılacak yapı "Enformasyon Toplumu" kavramıyla adlandırılmaktadır. Batılı ülkelerde yakın bir tarihe kadar devlet tekelinde olan

telekomünikasyon hizmetleri ulusal ve/veya küresel enformasyon altyapısını oluşturma planları çerçevesinde özelleştirilmeye başlandı. Türkiye'de ise bu gelişmeler karşısında henüz atılmış somut bir adım gözlenmemektedir. Batılı ülkelerde görülen devletlerin veya siyasal otoritelerin sürükleyici ve yönlendirici rolü ülkemizde oluşmamıştır, konu sadece Türk Telekom AŞ'nin özelleştirilerek bütçeye gelir aktarılması olarak görülmektedir.

Telekomünikasyondaki teknolojik gelişmelerin ve sunulan olanakların toplumsal yapıya değişim/gelişim olarak yansımaları ise Türkiye'nin sosyo ekonomik yapısındaki dengesizlikler nedeni ile oldukça ilginç gelişmektedir. Örneğin, GSM aböneleri sayısı şebekelerin kurulmasından bu yana her yıl katlanarak artmaktadır. Bunun yanı sıra, bilgi kaynaklarına erişim imkanı sağlayan internet erişimi ise Türkiye'de henüz sınırlı bir kesim tarafından kullanılmaktadır. Gelişmiş ülkelerde bugün artık teknolojinin sürükleyiciliği değil, uygulamaların sürükleyiciliği söz konusudur. Bugün ülkemizde de telekomünikasyon altyapısından sunulacak uygulamaların sağlayıcısı olan veya olmaya aday, bu değer zincirinde bir halka olmaya çalışan servis sağlayıcılarının TTAŞ üzerinden oluşturdukları baskılar, uygulamaların ileride ülkemizde de sürükleyici rolü olacağı mesajını vermektedir.

2 Günümüzde TTAŞ yüzde 24'lük telefon oranını ve yüzde 80'lik sayısallaşma oranı ile temel telefon hizmeti ve altyapısını oluşturmayı başarmış, artık gelir getirici yeni hizmetlere yönelme durumunda olan, bölgesindeki diğer telefon idarelerine göre daha güçlü konumda bir firma görüntüsü vermektedir. Ancak TTAŞ'nin özelleştirilmesinin önündeki en önemli engel belirgin bir yasal altyapı eksikliğidir. Yasal altyapı oluşmadığından TTAŞ'nin uzun dönemdeki durumunu kestirmek güçleşmektedir. Değer katkılı hizmetlerin liberalizasyon şekli ve zamanı belirsizdir. Özelleştirmeden önce bu tür konuların açıklığa kavuşturulması gerekli görülmektedir.

Bugün gelinen süreç önümüzdeki 5 yıllık dönemde temel telefon altyapı ve hizmetlerinin yalnızca TTAŞ tarafından sunulabileceğinin göstergelerini vermektedir. Böyle bir geçiş dönemi TTAŞ'nin iç verimliliğini ve gelirlerini arttırması, serbest pazarda

rekabet edebilir konuma gelmesi için gerekebilir. Ancak TTAŞ'nin tarifelerinin dengesizliği ve gelirlerinin yalnızca iç pazardaki kısıtlı bir üst gruba ve uluslararası trafiğe dayanması rekabet gücünü azaltmaktadır. Değer katkılı servislerin lisanslar yoluyla özel işletmecilere verilmesi TTAŞ için çok zorlu bir rekabet ortamı doğurabilir.

3 Türkiye 1980'li yılların ortalarına doğru hızlandırdığı telekomünikasyon yatırımları ile geç kalmanın önemli bir avantajını yakalamış ve altyapısını daha başından sayısal olarak oluşturmaya başlamıştır. 1997' de sayısallaşma oranı yüzde 80'e ulaşmıştır. Son iki yılda gittikçe yaygınlaştıran No7 işaretleme sistemi ile Türkiye telekomünikasyon altyapısı, değer katkılı hizmetlerin kolaylıkla uygulanabileceği bir platforma dönüşmektedir. Türkiye'nin bundan sonra yatırımlarında genişbantlı şebekelere hız vermesi beklenmektedir.

4 Şirketimiz Simko Türkiye telekomünikasyon sektöründe uzun yıllardır hizmet vermektedir. 1980'li yılların başında Türkiye'nin koaksiyel ve fiber optik kablo şebekelerini kurduk. 1987 yılında Türkiye şebekesine ilk kez giren EWSD sayısal telefon santrallerinin kurulu toplam hat sayısı bugün 3.100.000 hatta ulaşmıştır; bunlardan 1.200.000'ini kırsal santraller oluşturmaktadır. 1991 yılında transmisyon sistemleri kurmaya başlayan firmamız 1995 yılında Türkiye'nin ilk SDH şebekesini oluşturmuştur.

Ağırlıklı olarak yeni teknolojilerde (Internet Çözümler, Erişim Şebekesi, Akıllı Şebeke, Telekomünikasyon Yönetim Şebekeleri, Mobil Şebeke) TTAŞ ve bunun yanında yeni oluşacak operatörlere sadece teslimatçı olarak değil aynı zamanda çözüm sunucu olarak hizmet vermeyi hedefliyoruz. Bu çözümleri sadece teknolojik olarak değil, leasing, gelir paylaşımı vb. finansal alanlara da taşımayı planlıyoruz. Önümüzdeki yıllarda şirketimizin aktivitelerini aynı zamanda AR-GE faaliyetleri yönünde geliştirerek, bu konuda Türkiye'deki katma değerimizi önemli ölçüde arttırmak önceliklerimiz arasında yer alıyor.

Özetleyecek olursak, telekomünikasyon şebekelerinin her türlü gereksinimini karşılamaya yönelik geniş bir ürün yelpazesine sahip olan firmamız, gelecekte de Türkiye telekom pazarında önemli bir rol oynayacaktır.

